

Hos populos, specie religionis abstractos, in ipsum inci-
 taret, ut Galliam omnem post innumeras clades calamita-
 tesque & intestina bella pessumdaret; conjunctam & inte-
 gram, unum vastis illius consiliis, quibus reipublicæ chri-
 stianæ imperium nitebatur, obstaculum esse: ea divulsa ac
 prostrata, nihil, quo minus assurgat, atque in immensum
 fere excrescat, impedimento fore: ea consilia diu coquentem
 compressisse; nunc undique erumpere, neque amplius obtegi
 posse; artes, quibus tot tantaque moliretur, in obscuro non
 esse: se nihil, quo pacto Lusitaniam adeptus, nihil quo
 India orientali potitus, potius quæ satis nota sint, dicturum:
 an id prætermitti posse, nuper Sabaudie Ducem sibi gene-
 rum adscivisse, ut externa auxilia Italiæ Principibus adime-
 ret; Insubribus subalpinorum vires adjecisse, ut ex ea
 parte, veluti extructo propugnaculo, huic provinciæ immi-
 neret? His opportune a Republica una cum Gregorio
 XIII. obviam iri potuisse: at fatali cunctatione otiosa spe-
 ctantibus, id accidisse, quod Livius, romanæ historiæ scri-
 ptor egregius, Albæ contigisse commemorat: modo ab Helve-
 tiis ac Rhetis iter in Italiam præcludere; Mediolanique impe-
 rio eas gentes copulare adnixum, ut prorsus Italos Principes
 externis præsidiiis nudaret, atque aditum in Galliam ad subve-
 niendum Regi obsepiret; modo Catholicos, incusso religionis me-
 tu, ab ope Henrico ferenda abstertere; modo hæreticis, si id ag-
 grediantur domi, Catholicorum armis minari; clypeo religionis
 obarmatos omnia sursum deorsumque Hispanos miscere; infimæ
 plebis oculorum aciem perstringere; potentissimum regnum scin-
 dere, perturbare, confundere: eo vastato, direpto, everso, quid
 aliud superesse, quin liberrime per Italiam atque universam
 Europam, quo libido dominandi rapuerit, deferantur? Quid
 enim modo commemoraret, præsidium Currigio impositum, Ita-
 los Principes variis modis devinctos, Pontifices ingentibus be-
 neficiis illectos? Forsitan (inquit) Gregorio ulterius vitam pro-
 ducente, exorta tempestas aliqua Reipublicæ fuisset. Nam quo
 minus imperium in Italia proferant, vos illis impedimento ef-
 se intelligunt. Etruscis arcium compedes injectos; Mantuanum
 ac Ferrariensem non iis viribus esse, ut quidquam moliri possint.
 Vos uni, vos, inquam, uni ii estis, quos eorum potentia, ad
 li-